

RP 141/2024 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av mervärdesskattelagen och 18 b och 22 a § i lagen om undantag för landskapet Åland i fråga om mervärdesskatte- och accislagstiftningen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att mervärdesskattelagen och lagen om undantag för landskapet Åland i fråga om mervärdesskatte- och accislagstiftningen ändras.

Enligt propositionen överförs de nyttigheter som i nuläget omfattas av tillämpningsområdet för den nedsatta skattesatsen på 10 procent till tillämpningsområdet för den nedsatta skattesatsen på 14 procent. Ändringen ska inte gälla tidningar och tidskrifter eller rundradioverksamhet.

Ändringen ska gälla persontrafik, inkvarteringsverksamhet, gästhamnsverksamhet och läkemedel. Ändringen ska också gälla kultur- och idrottsverksamhet, såsom böcker, idrotts- och motionstjänster, tillträde till kulturella evenemang och anläggningar samt idrottsevenemang, utnyttjande av idrottsanläggningar, framträdanden av utövande konstnärer, idrottsmän eller andra offentligt uppträdande, importerade konstverk, konstverk som säljs av upphovsmannen eller en tillfällig försäljare samt de ersättningar som hänför sig till upphovsrätten och som en organisation som företräder innehavarna av upphovsrätten får.

Dessutom överförs mensskydd, inkontinensskydd och barnblöjor från tillämpningsområdet för den allmänna skattesatsen till tillämpningsområdet för den nedsatta skattesatsen på 14 procent.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2025 och avses bli behandlad i samband med den.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2025.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING	3
1 Bakgrund och beredning.....	3
1.1 Bakgrund.....	3
1.2 Beredning.....	3
2 Nuläge.....	3
2.1 Lagstiftningen i Europeiska unionen	3
2.2 Nationell lagstiftning	5
3 Målsättning och de viktigaste förslagen	8
4 De huvudsakliga konsekvenserna.....	9
4.1 Inledning	9
4.2 Ekonomiska konsekvenser.....	9
4.2.1 Konsekvenser för statsbudgeten	9
4.2.2 Konsekvenser för kommunerna och landskapet Åland	12
4.2.3 Konsekvenser för priserna	12
4.2.4 Konsekvenser för företagen.....	13
4.2.5 Konsekvenser för hushållen.....	14
4.2.6 Konsekvenser för inkomstfördelningen.....	15
4.2.7 Höjning av den allmänna mervärdesskattesatsen och slopande av skattelättnaden vid den nedre gränsen för skattskyldighet	17
4.2.8 Totalekonomiska konsekvenser.....	17
4.2.9 Konsekvenser för sysselsättningen	18
4.2.10 Konsekvenser för skattstöden	18
4.3 Konsekvenser för myndigheterna	18
4.4 Miljökonsekvenser.....	18
4.5 Konsekvenser för jämlikheten och för jämställdheten mellan könen.....	18
4.6 Konsekvenser för välbefinnande och hälsa	19
5 Remissvar	20
6 Specialmotivering.....	21
6.1 Mervärdesskattelagen	21
6.2 Lagen om undantag för landskapet Åland i fråga om mervärdesskatte- och accislagstiftningen	22
7 Ikraftträdande	23
8 Förhållande till andra propositioner	23
LAGFÖRSLAG.....	24
1. Lag om ändring av mervärdesskattelagen	24
2. Lag om ändring av 18 b och 22 a § i lagen om undantag för landskapet Åland i fråga om mervärdesskatte- och accislagstiftningen	26
BILAGA.....	28
PARALLELLTEXTER.....	28
1. Lag om ändring av mervärdesskattelagen	28
2. Lag om ändring av 18 b och 22 a § i lagen om undantag för landskapet Åland i fråga om mervärdesskatte- och accislagstiftningen	33

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Propositionen hänför sig till punkt 1.3 ”Skattepolitik” i regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering, och den skattepolitiska linjen beskrivs i bilaga C till programmet. Enligt regeringsprogrammet överförs inkontinensskydd, mensskydd och barnblöjor till den reducerade mervärdesskattesatsen på 14 procent.

Dessutom överförs de nyttigheter som omfattas av den nuvarande reducerade mervärdesskattesatsen på 10 procent till skattesatsen på 14 procent, med undantag för tidningar och tidskrifter.

1.2 Beredning

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid finansministeriet. Utkastet till proposition var på remiss den 2 juli–19 augusti 2024. Utlåtande begärdes av myndigheter och intresseorganisationer och aktörer inom näringslivet, kulturen, rese- och inkvarteringsbranschen, idrotten och persontrafiken som är centrala med tanke på propositionen samt av Ålands landskapsregering, sammanlagt av 48 remissinstanser.

Beredningsunderlaget till propositionen finns i den offentliga tjänsten på adressen <https://valtioneuvosto.fi/sv/projekt> med identifieringskoden [VM099:00/2023](#).

Propositionen har bedömts av rådet för bedömning av lagstiftningen. [Rådets utlåtande](#) kan läsas på adressen <https://valtioneuvosto.fi/sv/radet-for-bedomning-av-lagstiftningen/utlatanden>.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftningen i Europeiska unionen

För medlemsstaterna bindande bestämmelser om strukturen hos och nivån på de skattesatser som ska tillämpas vid mervärdesbeskattningen finns i rådets direktiv 2006/112/EG av den 28 november 2006 om ett gemensamt system för mervärdesskatt, nedan *mervärdesskattedirektivet*.

Mervärdesskattedirektivet ändrades genom rådets direktiv (EU) 2022/542 av den 5 april 2022 om ändring av direktiven 2006/112/EG och (EU) 2020/285 vad gäller mervärdesskattesatser, nedan *skattesatsdirektivet*.

Bestämmelser om skattesatsernas struktur och nivå finns i kapitel 2 i avdelning VIII i mervärdesskattedirektivet. I enlighet med artiklarna 96 och 97 i det direktivet ska medlemsstaterna tillämpa en normalskattesats som inte ska vara lägre än 15 procent av beskattningsunderlaget. Enligt direktivet är det frivilligt för medlemsstaterna att tillämpa reducerade skattesatser.

I artikel 98 i direktivet föreskrivs det om medlemsstaternas rätt att tillämpa reducerade skattesatser. Enligt artikel 98.1 första stycket i mervärdesskattedirektivet får medlemsstaterna tillämpa högst två reducerade skattesatser. Dessa reducerade skattesatser ska enligt artikel 98.1

andra stycket fastställas som en procentsats av beskattningsunderlaget, vilken inte får understiga 5 procent och ska endast tillämpas på leveranser av de varor och tillhandahållanden av de tjänster som förtecknas i bilaga III. Enligt artikeln i fråga får medlemsstaterna således tillämpa en eller två reducerade skattesatser på minst 5 procent.

Medlemsstaterna får enligt artikel 98.1 tredje stycket i direktivet tillämpa dessa reducerade skattesatser på leveranser av varor eller tillhandahållanden av tjänster som omfattas av högst 24 punkter i bilaga III. Regeln om en reducerad skattesats på minst 5 procent ändrades genom skattesatsdirektivet så att till den fogades en kvantitativ begränsning av punkterna i ovannämnda bilaga III. Bilagan ändrades genom skattesatsdirektivet så att förteckningen över de varor och tjänster som den reducerade skattesatsen gäller utvidgades och uppdaterades. I bilagan gjordes också korrigeringar av teknisk natur.

I punkt 3 i bilaga III till mervärdesskattedirektivet nämns de farmaceutiska produkter som används i medicinskt eller veterinärmedicinskt syfte, inbegripet produkter som används som preventivmedel och för sanitärt skydd för kvinnor samt absorberande hygienprodukter. Genom skattesatsdirektivet uppdaterades punkt 3 i bilaga III och till punkten fogades också andra absorberande hygienprodukter än sådana som är avsedda för kvinnlig hygien.

Punkt 5 i bilagan gäller persontransport och transport av varor som åtföljer passagerare, exempelvis bagage, cyklar, inbegripet elcyklar, motorfordon eller andra fordon, eller tillhandahållande av tjänster anknyttande till persontransport.

Punkt 6 i bilagan gäller tillhandahållande, inklusive lån från bibliotek, av böcker, tidningar och tidskrifter antingen på fysiska bärare eller på elektronisk väg eller båda (inbegripet broschyrer, foldrar och liknande trycksaker, bilder-, tecknings- och målarböcker för barn, noter i tryck eller manuskript, kartor och hydrografiska och liknande kartor), förutom publikationer som helt eller huvudsakligen är ägnade åt reklam och publikationer som helt eller huvudsakligen består av videoinnehåll eller hörbar musik.

Punkt 7 i bilagan gäller tillträde till föreställningar, teatrar, cirkusar, marknader, nöjesparker, konserter, museer, djurparker, biografier, utställningar och liknande kulturella evenemang och anläggningar eller tillgång till direktströmning av dessa evenemang eller besök eller både och.

Punkt 8 i bilagan gäller mottagning av radio- och tv-sändningstjänster och webbutskändningar av sådana program som tillhandahålls av en leverantör av medietjänster, internetanslutningstjänster som tillhandahålls som ett led i digitaliseringspolitik som medlemsstaterna fastställt.

Punkt 9 i bilagan gäller tillhandahållande av tjänster av författare, kompositörer och utövande konstnärer samt royaltyer till dessa.

I punkt 12 i bilagan nämns logi som tillhandahålls av hotell och liknande anläggningar, inbegripet tillhandahållandet av semesterlogi och uthyrning av campingplatser och platser för husvagnsparkering.

Punkt 13 i bilagan gäller tillträde till sportevenemang eller tillgång till direktströmning av dessa evenemang eller både och, utnyttjande av sportanläggningar och tillhandahållande av lektioner inom sport eller fysisk träning, inklusive när lektionerna direktströmmas.

I punkt 26 i bilagan nämns leverans av konstverk, samlarföremål och antikviteter som är förtecknade i bilaga IX, delarna A, B och C.

Praxis i Europeiska unionens medlemsstater

I Sverige är den allmänna mervärdesskattesatsen 25 procent. I Sverige betalas ingen mervärdesskatt alls på receptbelagda läkemedel eller läkemedel som säljs till sjukhus. På receptfria läkemedel är skatten i Sverige 25 procent enligt den allmänna mervärdesskattesatsen. Det finns två nedsatta mervärdesskattesatser i Sverige. Den nedsatta skattesatsen på 6 procent tillämpas på böcker, persontransporter, idrotts- och motionstjänster, idrottsevenemang och kulturella evenemang. Nöjesparker omfattas dock av den allmänna skattesatsen. Dessutom tillämpas den nedsatta skattesatsen på 6 procent på import av konstföremål, på konstföremål som säljs av upphovsmannen eller en tillfällig försäljare och på upphovsrättsersättningar. Den nedsatta skattesatsen på 12 procent tillämpas på inkvarteringsverksamhet. Den allmänna skattesatsen tillämpas bland annat på besökshamnstjänster och intimhygienprodukter (mensskydd, inkontinensskydd och blöjor).

I Danmark är den allmänna mervärdesskattesatsen 25 procent. På försäljning av varor och tjänster tillämpas den allmänna skattesatsen och det finns inga nedsatta skattesatser. Vissa persontransporttjänster, det vill säga linjetrafik som bil-, spår- eller flygtrafik, är dock befriade från skatt.

Den allmänna mervärdesskattesats som tillämpas i Estland har varit 22 procent från ingången av 2024. Utöver den allmänna skattesatsen tillämpas två nedsatta skattesatser som är 5 och 9 procent. Den nedsatta skattesatsen på 9 procent tillämpas på läkemedel, böcker och inkvarterings-tjänster samt på sanitetsprodukter, såsom inkontinensskydd. Skattesatsen för inkvarteringsverksamhet stiger från och med den 1 januari 2025 till 13 procent. Den nedsatta skattesatsen på 5 procent tillämpas på tidningar och tidskrifter, men skattesatsen stiger från och med den 1 januari 2025 till 9 procent. Den allmänna skattesatsen tillämpas bland annat på persontransporter, besökshamnsverksamhet, idrotts- och motionstjänster, idrotts-, kultur- och underhållningsevenemang, överlåtelse av upphovsrätt samt konstföremål.

I Tyskland är den allmänna mervärdesskattesatsen 19 procent. Det finns en nedsatt skattesats på 7 procent. Den nedsatta skattesatsen tillämpas på inkvarteringsverksamhet, kulturella tillställningar, framträdanden av utövande konstnärer, överlåtelse av upphovsrätt samt konstföremål under vissa förutsättningar. Den nedsatta skattesatsen tillämpas också på sådana idrottsevenemang som ordnas med tanke på allmänintresset och på simhallar. Dessutom tillämpas den nedsatta skattesatsen på en del av persontransporterna, nämligen på persontransporter via järnväg och på lokaltrafiken (bussar, taxibilar med mera). Det är fråga om lokaltrafik om resans längd är högst 50 kilometer eller om transporten sker inom samma kommuns område. Även mensskydd omfattas av den nedsatta skattesatsen. Den allmänna skattesatsen omfattar till exempel läkemedel och besökshamnsverksamhet samt i regel idrotts- och motionstjänster och idrottsevenemang.

2.2 Nationell lagstiftning

Enligt mervärdesskattelagen (1501/1993) ska mervärdesskatt i regel betalas på all rörelsemässig försäljning av varor och tjänster.

Den allmänna skattesats som tillämpas på försäljning av varor och tjänster i Finland är enligt 84 § i mervärdesskattelagen 24 procent. Enligt lag 462/2024 har den nuvarande allmänna skattesatsen på 24 procent höjts från 24 procent till 25,5 procent från och med den 1 september 2024.

Utöver den allmänna skattesatsen tillämpas i Finland två nedsatta skattesatser på 14 och 10 procent. I lagens 85 § föreskrivs det om de nyttigheter på vilka den nedsatta skattesatsen på 14 procent tillämpas. Denna högre nedsatta skattesats tillämpas på livsmedel, restaurang- och cateringtjänster samt fodermedel. Den nedsatta skattesatsen gäller inte levande djur, vattenledningsvatten eller alkoholdrycker som avses i lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker och tobaksprodukter.

Lagens 85 a § innehåller bestämmelser om de nyttigheter som omfattas av den lägre nedsatta skattesatsen, det vill säga skattesatsen på 10 procent.

Den lägre nedsatta skattesats på 10 procent som nämns ovan tillämpas i nuläget på följande nyttigheter:

– persontransporter. Den nedsatta skattesats som tillämpas på persontransporter har motiverats med behovet av att förhindra att kollektivtrafikens konkurrensläge försämras i förhållande till privatbilismen samt av att trygga trafikservicens miniminivå när det gäller olika regioner och befolkningsgrupper (RP 88/1993 rd). Den nedsatta skattesatsen tillämpas på alla skattepliktiga persontransporttjänster, till exempel tåg-, buss-, taxi-, flygplans- och fartygstransporter. Persontransporttjänster som sker direkt till eller från utlandet är skattefria med rätt att dra av den skatt som ingår i anskaffningarna.

– överlåtelse av nyttjanderätt till inkvarteringslokaler och besökshamnar. Den nedsatta skattesatsen på inkvarteringsverksamhet har grundat sig på näringspolitiska orsaker (RP 88/1993 rd). Överlåtelse av nyttjanderätt till en besökshamn som används av båtförare jämställs med uthyrning av lokaler i form av inkvarteringsverksamhet (FiUB 69/1993 rd). Bestämmelsen tillämpas inte bara på hotellinkvartering utan även på överlåtelse av nyttjanderätt till campingplatser och stugor inom ramen för campingplatsverksamhet samt på annan sådan överlåtelse av inkvarteringslokaler som kan jämföras med hotell- och campingplatsverksamhet.

– tjänster som möjliggör utövande av idrott. Syftet med övergången till den nedsatta skattesatsen har varit att lindra skillnaden i beskattningen av icke-kommersiella och kommersiella idrotts- och motionstjänster (RP 283/1994 rd). Punkten har för att motsvara ordalydelsen i mervärdesskattedirektivet ändrats genom lag 320/2024 så att skattesatsen på 10 procent tillämpas på tillträde till idrottsevenemang eller tillgång till direktströmning av dessa evenemang eller både och, utnyttjande av idrottsanläggningar och tillhandahållande av lektioner inom idrott eller fysisk träning eller utnyttjande eller tillhandahållande av lektionerna via direktströmning. Denna ändring som förtydligar rättsläget träder i kraft den 1 januari 2025.

– inträdesavgifter till teater-, cirkus-, musik-, dans- och biografföreställningar, utställningar, idrottsevenemang, nöjesparker, djurparker, museer och andra motsvarande kultur- eller underhållningsevenemang och inrättningar. Som inträdesavgifter betraktas också avgifter av inträdesavgiftskaraktär som tas ut för användning av anläggningar i nöjesparker och andra motsvarande anläggningar. Tillämpningen av den nedsatta skattesatsen har grundat sig på kulturpolitiska skäl (RP 88/1993 rd) samt på behovet av att lindra skillnaden i beskattningen av icke-kommersiella och kommersiella idrotts- och motionstjänster (RP 283/1994 rd). Punkten har för att motsvara ordalydelsen i mervärdesskattedirektivet ändrats genom lag 320/2024 så att den gäller tillträde till föreställningar, teatrar, cirkusar, marknader, nöjesparker, konserter, museer, djurparker, biografier, utställningar och liknande kulturella evenemang och anläggningar eller tillgång till direktströmning av dessa evenemang eller besök eller både och. Denna ändring som förtydligar rättsläget träder i kraft den 1 januari 2025.

– det belopp som Rundradion Ab får ur statens televisions- och radiofond och den ersättning som Ålands Radio och TV Ab får av landskapet Ålands inkomster av medieavgifter. Tillämpningen av den nedsatta skattesatsen i stället för den allmänna skattesatsen har grundat sig på mediepolitiska orsaker. Dessutom är det mer motiverat att tillämpa den nedsatta skattesatsen för att förbättra anskaffningsneutraliteten än att befria verksamheten från skatt (RP 88/1993 rd).

– läkemedel som avses i läkemedelslagen (395/1987). Den lindrigare skattemässiga behandlingen av läkemedel gäller också sådana preparat enligt 22 och 22 a § i läkemedelslagen som enligt villkoret för sådan registrering som avses i de nämnda paragraferna får säljas endast genom apoteksrörelse. Läkemedelslagens 22 § gäller växtbaserade preparat och läkemedelslagens 22 a § homeopatiska preparat. Enligt mervärdesskattelagen jämställs också kliniska näringspreparat och produkter som motsvarar sådana preparat samt salvbaser med läkemedel om de berättigar till ersättning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004).

– böcker som tillhandahålls på fysiska bärare eller på elektronisk väg, med undantag för publikationer som huvudsakligen innehåller reklam eller huvudsakligen består av videoinnehåll eller hörbar musik. Den nedsatta skattesatsen för böcker har grundat sig på kulturpolitiska skäl (RP 88/1993 rd). Med tanke på medieneutraliteten tillämpas samma nedsatta skattesats på elektroniska publikationer som tillhandahåller samma läsinnehåll som tryckta publikationer (RP 303/2018 rd).

– tidningar och tidskrifter som tillhandahålls på fysiska bärare eller på elektronisk väg, med undantag för publikationer som huvudsakligen innehåller reklam eller huvudsakligen består av videoinnehåll eller hörbar musik. Den nollskattesats som tillämpats på prenumererade tidningar och tidskrifter har av statsfinansiella skäl ersatts med den nedsatta skattesatsen från och med ingången av 2012 (RP 52/2011 rd). Med tanke på medieneutraliteten har den nedsatta skattesatsen senare utvidgats till att gälla också elektroniska tidningar och tidskrifter. På lösnummerförsäljningen av tryckta tidningar och tidskrifter tillämpas i nuläget av neutralitetsskäl likaså den nedsatta skattesatsen på 10 procent i stället för den allmänna skattesatsen (RP 303/2018 rd).

– sådana konstverk som avses i 79 c §, i fråga om annan verksamhet än import dock endast när säljaren är upphovsmannen eller hans eller hennes rättsinnehavare eller, tillfälligt, en annan näringsidkare än en sådan skattskyldig återförsäljare som avses i 79 a § 3 mom. Den nedsatta skattesatsen tillämpas av kulturpolitiska skäl samt i avsikt att främja en neutral skattemässig behandling (RP 131/2002 rd). I enlighet med lag 320/2024 tillämpas den nedsatta skattesatsen inte på överlåtelse av sådana konstverk på vilka tillämpas det förfarande som avses i 79 a §. Bestämmelsen träder i kraft den 1 januari 2025.

– den ersättning enligt 45 § 1 mom. 3–5 punkten som hänför sig till upphovsrätten och som en organisation som företräder innehavarna av upphovsrätten får. Skatteplikten för dessa ersättningar motiveras med att den till följd av avdragsrätten för den skatt som ingår i en anskaffning bättre än skattefriheten möjliggör en effektiv organisering av upphovsrättsorganisationernas verksamhet och förbättrar deras internationella konkurrenskraft. Skatteplikten förbättrar neutraliteten i beskattningen. Syftet med den nedsatta skattesatsen har varit att minska skattebördan i de situationer då de som betalar ersättningen inte har avdragsrätt och mervärdesskatten därmed blir en kostnad för dem (RP 159/2008 rd).

– honorar eller ersättning som avses i 45 § 1 mom. 1 och 2 punkten för försäljning av framträdanden av utövande konstnärer eller andra offentligt uppträdande eller idrottsmän, när den som bedriver rörelse har ansökt om att bli skattskyldig för denna verksamhet. Den nedsatta

skattesats som tillämpas på verksamheten har motiverats med att den också tillämpas på andra kulturtjänster (RP 258/2018 rd).

Enligt 18 b § 1 mom. i lagen om undantag för landskapet Åland i fråga om mervärdesskatte- och accislagstiftningen (1266/1996) ska för import av sådana samlarföremål och antikviteter som avses i 79 d och 79 e § i mervärdesskattelagen i skatt betalas 10 procent av skattegrunden när varan förs in till landskapet Åland från en annan del av landet eller från någon annan medlemsstat, eller när varan förs in från landskapet Åland till en annan del av landet.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

De ändringar som föreslås i propositionen utgör en del av de skattepolitiska åtgärder i regeringsprogrammet som stöder målet att balansera de offentliga finanserna. Förslaget medför som helhet att statens skatteintäkter ökar.

I enlighet med regeringsprogrammet strävar regeringen genom sin skattepolitik efter att förbättra hushållens köpkraft, förbättra incitamenten för arbete och stärka förutsättningarna för ekonomisk tillväxt. Regeringens skattepolitik uppmuntrar till arbete och företagande samt stöder inhemskt ägande. Regeringen skärper inte beslutsbaserat den totala skattegraden.

Enligt den ekonomivetenskapliga forskningen kan en höjning av den bredbasiga konsumtionsskatten anses vara en mindre skadlig åtgärd med tanke på sysselsättningen och den ekonomiska tillväxten än en skärpning av inkomstbeskattningen av arbete och företagsverksamhet.¹ I mervärdesbeskattningen betonas ett fiskalt mål, och det är inte ändamålsenligt att använda denna skatteform till exempel för styrnings- och inkomstfördelningsändamål.

I propositionen föreslås det att de nyttigheter som i nuläget omfattas av tillämpningsområdet för den lägre nedsatta skattesatsen ska överföras till tillämpningsområdet för den högre nedsatta skattesatsen, med vissa undantag. Den skattesats som ska tillämpas på dessa nyttigheter stiger således från 10 procent till 14 procent.

Ändringen gäller persontrafik, inkvarteringsverksamhet, gästhamnsverksamhet och läkemedel. Ändringen gäller också kultur- och idrottsverksamhet, såsom böcker, idrotts- och motionstjänster, tillträde till kulturella evenemang och anläggningar samt idrottsevenemang, utnyttjande av idrottsanläggningar, skattepliktiga framträdanden av utövande konstnärer, idrottsmän eller andra offentligt uppträdande, importerade konstverk, konstverk som säljs av upphovsmannen eller en tillfällig försäljare samt de ersättningar som hänför sig till upphovsrätten och som en organisation som företräder innehavarna av upphovsrätten får.

På de nyttigheter som nämns ovan tillämpas således samma skattesats som på livsmedel, restaurang- och cateringtjänster och fodermedel. Den lägre nedsatta skattesatsen ska endast tillämpas på tidningar och tidskrifter samt det belopp som Rundradion Ab får ur statens televisions- och radiofond och den ersättning som Ålands Radio och TV Ab får av landskapet Ålands inkomster av medieavgifter.

¹ Till exempel Arnold, J. med flera 2011: Tax policy for economic recovery and growth. The Economic Journal, 121. Även Johansson, Å. med flera 2008: Taxation and economic growth. OECD Economics Department Working Papers, No. 620.

Dessutom överförs mensskydd, inkontinensskydd och barnblöjor från tillämpningsområdet för den allmänna skattesatsen till tillämpningsområdet för den nedsatta skattesatsen på 14 procent. Den skattesats som ska tillämpas på dessa nyttigheter sjunker således från 25,5 procent till 14 procent. Enligt lag 462/2024 har den nuvarande allmänna skattesatsen på 24 procent höjts från 24 procent till 25,5 procent från och med den 1 september 2024. Syftet med ändringen är att sänka konsumentpriset på dessa nyttigheter och därmed förbättra köpkraften hos dem som konsumerar dessa nyttigheter.

4 De huvudsakliga konsekvenserna

4.1 Inledning

Nedsatta mervärdesskattesatser anses i allmänhet inte vara ett effektivt sätt att nå de samhälleliga mål som uppställts för dem. Dessutom medför nedsatta mervärdesskattesatser ökade administrativa kostnader för de skattskyldiga och Skatteförvaltningen.

4.2 Ekonomiska konsekvenser

4.2.1 Konsekvenser för statsbudgeten

Den föreslagna höjningen av den nedsatta mervärdesskattesatsen beräknas statistiskt räknat öka statens mervärdesskatteintäkter på årsnivå med cirka 305 miljoner euro enligt 2025 års nivå. Den föreslagna sänkningen av skatten beräknas på motsvarande sätt minska skatteinkomsterna med cirka 12 miljoner euro. I den statistiska beräkningen har det antagits att skattehöjningarna och skattesänkningarna överförs i sin helhet till priserna.

Ändringen ökar också statens och andra motsvarande offentliga samfunds mervärdesskatteutgifter. Med beaktande av denna samtidiga ökning av mervärdesskatteutgifterna beräknas statens faktiska mervärdesskatteintäkter statistiskt räknat öka med cirka 235 miljoner euro på årsnivå enligt 2025 års nivå.

Den slutliga inverkan på intäkterna blir mindre än den statistiska intäktskalkylen, eftersom en höjning av mervärdesskatten minskar hushållens köpkraft. Hushållen beräknas delvis anpassa sin efterfrågan genom att minska sin konsumtion. När inverkan på efterfrågan beaktas kan statens mervärdesskatteintäkter uppskattas öka med cirka 295 miljoner euro på årsnivå. Det att hygienprodukter överförs till den nedsatta mervärdesskattesatsen på 14 procent beräknas på årsnivå minska statens skatteintäkter med 12 miljoner euro enligt 2025 års nivå.

I tabellen nedan presenteras enligt grupp av nyttighet uppskattningar av den förändring i mervärdesskatteintäkterna som propositionen medför med beaktande av konsekvenserna för efterfrågan.

Grupp av nyttighet	Uppskattad förändring i mervärdesskatteintäkterna, miljoner euro
Läkemedel	101
Persontransporttjänster*	72
Kultur- och underhållningstjänster	50
Idrotts- och motionstjänster	12
Inkvarteringstjänster	41

Grupp av nyttighet	Uppskattad förändring i mervärdesskatteintäkterna, miljoner euro
Böcker	19
Mensskydd, inkontinensskydd och barnblöjor	-12

* I fråga om persontrafiken beräknas skatteintäkterna till största delen bestå av privat konsumtion. I de nyaste uppgifterna är den privata konsumtionens andel lägre till följd av covid-19-pandemins inverkan, och därför är bedömningen av intäktsstrukturen under normala förhållanden förenad med osäkerhet.

Till följd av ändringen beräknas mervärdesskatteintäkterna av läkemedel öka med 101 miljoner euro. När statens ökande mervärdesskatteutgifter beaktas blir nettointäkten för staten 52 miljoner euro. Folkpensionsanstalten bedömer utifrån kostnads- och ersättningsuppgifterna för läkemedelsköp som ersätts från sjukförsäkringen 2023 att en höjning av mervärdesskatten från 10 procent till 14 procent medför att läkemedelskostnaderna för de läkemedel som ersätts ökar med cirka 88 miljoner euro och läkemedelsersättningarna med cirka 72 miljoner euro. Statsandelen av ökningen av läkemedelsersättningarna är cirka 48 miljoner euro. I beräkningen har av de ändringar som planerats för 2025 och som påverkar sjukförsäkringens system för läkemedelsersättning beaktats höjningen av initialsjälvrisker. I Folkpensionsanstaltens uppskattning ingår inte läkemedel som inte ersätts eller offentliga läkemedelsutgifter som inte är inkomstöverföringar in natura.

Med beaktande av både inverkan på efterfrågan och den samtidiga ökningen av statens mervärdesskatteutgifter beräknas statens mervärdesskatteintäkter öka på årsnivå med 225 miljoner euro enligt 2025 års nivå. Det att hygienprodukter överförs till den nedsatta mervärdesskattesatsen på 14 procent beräknas på årsnivå minska statens skatteintäkter med 12 miljoner euro enligt 2025 års nivå.

År 2025 beräknas ökningen av mervärdesskatteintäkterna vara cirka 185 miljoner euro på årsnivå till följd av den två månader långa fördröjningen i redovisningen. Mervärdesskattens inverkan på intäkterna beräknas realiseras i sin helhet från och med 2026.

I tabellen nedan presenteras enligt grupp av nyttighet uppskattningar av den förändring i mervärdesskatteintäkterna som propositionen medför med beaktande av ökningen av statens utgifter och konsekvenserna för efterfrågan.

Grupp av nyttighet	Uppskattad förändring i mervärdesskatteintäkterna, miljoner euro
Läkemedel	52
Persontransporttjänster	59
Kultur- och underhållningstjänster	49
Idrotts- och motionstjänster	12
Inkvarteringstjänster	37
Böcker	16
Mensskydd, inkontinensskydd och barnblöjor	-12

När det gäller royaltyer till författare, kompositörer och utövande konstnärer, de ersättningar som hänför sig till upphovsrätten och som upphovsrätsorganisationer får, samt överlåtelse av konstverk, samlarföremål och antikviteter bedöms konsekvenserna för mervärdesskatteintäkterna vara små.

Höjningen av mervärdesskattesatsen för persontransporttjänster ökar ersättningarna för de resekostnader som offentliga samfund betalar och antalet samhällsliga inkomstöverföringar in natura. Ökningen av ersättningarna för resekostnader minskar skatteintäkterna med uppskattningsvis 13 miljoner euro på årsnivå. Största delen av ökningen av skatteintäkterna av persontrafiken beräknas dock utgöras av den privata konsumtionen vad gäller väg- och järnvägstrafiken.

De föreslagna ändringarna har också konsekvenser för intäkterna av skatten på förvärvs- och kapitalinkomster. I och med höjningen av mervärdesskatten på persontransporttjänster beräknas kollektivtrafikens biljettpriser stiga. Till följd av detta beräknas resekostnadsavdragen för ett allmänt fortskaffningsmedel öka, vilket minskar intäkterna av skatten på förvärvs- och kapitalinkomster. Om den föreslagna höjningen av mervärdesskatten överförs i sin helhet till kollektivtrafikens biljettpriser, bedöms propositionen minska intäkterna av skatten på förvärvs- och kapitalinkomster med cirka 3,5 miljoner euro på årsnivå, varav statens andel är 2,5 miljoner euro och kommunernas andel en miljon euro. Ändringens konsekvenser för församlingarnas och Folkpensionsanstaltens intäkter bedöms vara små. Minskningen av intäkterna av skatten på förvärvs- och kapitalinkomster beräknas realiseras i huvudsak 2025.

I tabellen nedan beskrivs de föreslagna ändringarnas på den statistiska beräkningen baserade totala konsekvenser på årsnivå för skatteintäkterna enligt nivån 2025 specificerade enligt skatteslag och sammanlagt. Till följd av fördröjningen i redovisningen av mervärdesskatten är skatteintäkterna för 2025 mindre än vad som anges i tabellen i enlighet med vad som uppskattats ovan. Den totala inverkan som beskrivs i tabellen realiseras således fullt ut uppskattningsvis från och med 2026.

	Inverkan, miljoner euro
Överföringen av nyttigheter som omfattas av mervärdesskattesatsen på 10 procent till mervärdesskattesatsen på 14 procent, statisk inverkan på mervärdesskatteintäkterna	305
Överföringen av nyttigheter som omfattas av mervärdesskattesatsen på 10 procent till mervärdesskattesatsen på 14 procent, ökning av statens mervärdesskatteutgifter	-70
Överföring av mensskydd, inkontinensskydd och barnblöjor från den allmänna mervärdesskattesatsen till mervärdesskattesatsen på 14 procent, statisk inverkan på mervärdesskatteintäkterna	-12
Minskning av mervärdesskatteintäkterna till följd av den uppskattade minskningen av konsumtionen	-12
Minskning av intäkterna av skatten på förvärvs- och kapitalinkomster till följd av ökningen av resekostnadsavdrag	-3,5

	Inverkan, miljoner euro
Sammanlagt	207,5

Mervärdesskatteinkomsterna ökar således med 281 miljoner euro som en sammantagen effekt av att mervärdesskattesatsen på intimhygienprodukter sänks och de nyttigheter som omfattas av tillämpningsområdet för mervärdesskattesatsen på 10 procent överförs till mervärdesskattesatsen på 14 procent. När ökningen av statens mervärdesskatteutgifter till följd av höjningen beaktas, medför den sammantagna effekten att mervärdesskatteinkomsterna ökar med cirka 211 miljoner euro.

4.2.2 Konsekvenser för kommunerna och landskapet Åland

Enligt regeringsprogrammet kompenseras kommunerna enligt nettobelopp för de förändringar i skatteintäkterna som ändringarna i beskattningsgrunderna medför. De ändringar som föreslås i denna proposition minskar kommunernas skatteintäkter med sammanlagt en miljon euro. Ändringen i skatteintäkterna kompenseras genom ett anslagsmoment i statsbudgeten.

På åtgärder som omfattas av beskattningen och som gäller landskapet Åland tillämpas samma mervärdesskattelagstiftning som på åtgärder som gäller det övriga Finland, om inte något annat föreskrivs i lagen om undantag för landskapet Åland i fråga om mervärdesskatte- och accislagstiftningen. Propositionen bedöms inte ha några sådana konsekvenser i landskapet Åland som väsentligt avviker från konsekvenserna i övriga Finland.

4.2.3 Konsekvenser för priserna

Om de föreslagna höjningarna av mervärdesskattesatserna överförs i sin helhet till priserna, stiger priserna på de nyttigheter som ändringen gäller med 3,6 procent. Huruvida höjningarna överförs till priserna beror bland annat på de konkurrensförhållanden under vilka den skattskyldige verkar, och på priselasticiteten när det gäller efterfrågan och utbud på den nyttighet som höjningen gäller. Om efterfrågan är mycket priselastisk, det vill säga om en ökning i priset innebär att efterfrågan sjunker avsevärt, drabbar en del av höjningen av skatten den skattskyldige. Om efterfrågan däremot inte alls uppvisar någon flexibilitet när priset ändras, kan höjningen av skatten överföras till priserna i sin helhet, så att den drabbar slutkonsumenten. Inom vissa branscher har det bedömts att höjningarna av mervärdesskatten överförs till priserna i rentav dubbelt större utsträckning än sänkningarna. Överföringen av höjningarna av skatten kan dock variera kraftigt också inom samma grupp av nyttigheter.² Till exempel i fråga om receptbelagda läkemedel beräknas höjningen överföras i sin helhet till priserna, eftersom konsumentpriserna på receptbelagda läkemedel bestäms i enlighet med regleringen av läkemedelspriserna och är desamma oberoende av apotek. Utifrån material i vilket EU-medlemsstaterna granskats har det bedömts att uppskattningsvis två tredjedelar av en höjning av mervärdesskatten allmänt taget överförs till priserna³. Förändringarna av priserna kan också påverkas av andra faktorer i den ekonomiska verksamhetsmiljön. Bedömningarna är förenade med osäkerhet. På basis av de tillgängliga uppgifterna kan det bedömas att höjningen åtminstone delvis överförs till priserna.

² Benzarti med flera 2020. What Goes Up May Not Come Down: Asymmetric Incidence of Value-Added Taxes. *Journal of Political Economy*. 128:12, 4438–4474.

³ Viren. 2005. Miten arvonlisävero vaikuttaa kuluttajahintoihin? VATT-Keskustelualoitteita. 380.

Den föreslagna sänkningen av mervärdesskattesatsen för mensskydd, inkontinensskydd och barnblöjor medför att priset på dessa nyttigheter sjunker med 9 procent, om sänkningen i sin helhet överförs till priserna på nyttigheterna. Enligt forskningsdata⁴ överförs en sänkning av mervärdesskattesatsen i mindre grad till priserna än en höjning. Det är osäkert i vilken mån de sänkta mervärdesskattesatserna överförs till priserna och en sänkning överförs inte nödvändigtvis i sin helhet till priserna. Det kan dock bedömas att sänkningen åtminstone delvis överförs till priserna.

Det finns inga detaljerade uppgifter om priselasticiteten i de grupper av nyttigheter som de föreslagna ändringarna gäller, och därför är det inte möjligt att fullt ut bedöma konsekvenserna för priserna.

Konsumentprisindexet beräknas till följd av de föreslagna ändringarna stiga med sammanlagt cirka 0,20 procentenheter, om ändringarna överförs i sin helhet till priserna.

4.2.4 Konsekvenser för företagen

Enligt Skatteförvaltningens uppgifter om mervärdesskattedeclarationer som gäller skatter som betalas på eget initiativ deklarerade cirka 53 000 skattskyldiga 2023 inhemsk försäljning enligt mervärdesskattesatsen på 10 procent. Dessa skattskyldigas andel av alla skattskyldiga som lämnade in en mervärdesskattedeclaration 2023 är cirka 9 procent. Dessa skattskyldiga är verksamma främst inom branscherna detaljhandel, landtransport, idrottsverksamhet, rekreations- och nöjestjänster, kultur- och underhållningsverksamhet samt utbildning. Inom dessa branscher verkar cirka 45 procent av de skattskyldiga som 2023 deklarerade skatt på inhemsk försäljning enligt mervärdesskattesatsen på 10 procent.

De föreslagna ändringarnas konsekvenser för företagen beror bland annat på den bransch inom vilken företaget är verksamt. Efterfrågan på de nyttigheter som är föremål för höjningar kan minska vad gäller den inhemska konsumtionen, om höjningarna överförs till konsumentpriserna, vilket eventuellt försvagar företagets produktion. Om företagen inom branschen i fråga är arbetskraftsintensiva och marknadsförhållandena inte möjliggör att höjningarna i sin helhet överförs till priserna, belastar höjningen av mervärdesskatten dem mer än företag vars insatser till stor del utgörs av anskaffningar för vilka företaget kan dra av mervärdesskatten.⁵ Sådana företag är vanligen företag som är verksamma inom servicebranschen. Enligt Statistikcentralens uppgifter för 2023 om företags bokslut är, i fråga om de grupper av nyttigheter som propositionen gäller, personalkostnaderna inom branscherna busstrafik och inkvartering högre än genomsnittet både i förhållande till omsättningen och i förhållande till summan av personalkostnader, materialanvändning och externa tjänster. Ett företag vars försäljning huvudsakligen sker direkt till konsumenterna kan ha svårare att överföra skattehöjningen vidare till priserna jämfört med företag som huvudsakligen säljer till företag och som i allmänhet har rätt att dra av den skatt som ingår i anskaffningarna.

Ett företags eller en branschs lönsamhet i Finland kan försämrats, om företagets eller branschens nyttigheter lätt kan ersättas med motsvarande varor eller tjänster som köpts från utlandet. I ett sådant konkurrensläge kan det hända att företaget inte fullt ut kan överföra skattehöjningen till slutkonsumenterna utan att det förlorar sin försäljning till utländska konkurrenter. En sådan risk

⁴ Benzarti med flera 2020. What Goes Up May Not Come Down: Asymmetric Incidence of Value-Added Taxes. *Journal of Political Economy*. 128:12, 4438–4474.

⁵ Alennettujen arvonlisäverokantojen taloudelliset vaikutukset. Arbets- och näringsministeriets rapporter 12/2011.

föreligger särskilt inom branscherna med inkvarterings- och persontransporttjänster, eftersom höjningen av mervärdesskatten i Finland inte gäller internationell persontrafik eller inkvarteringskostnader i andra stater, vilket i teorin kan göra turism till utlandet mer attraktiv. Till exempel i Sverige tillämpas en skattesats på 12 procent på inkvarteringsverksamhet och en skattesats på 6 procent på persontransporter och kulturella evenemang. Däremot är det svårt att ersätta till exempel många idrotts- och motionstjänster, såsom gymmedlemskap, med utländska konkurrerande nyttigheter.

Däremot kan, till den del den föreslagna sänkningen av mervärdesskatten på mensskydd, barnblöjor och inkontinensskydd överförs till priserna, de sänkta priserna i teorin öka efterfrågan på dessa nyttigheter. Produkterna i de grupper av nyttigheter som är föremål för sänkningen av skattesatsen kan dock betraktas som nödvändighetsvaror, vars efterfrågan bedöms vara i viss mån oelastisk i förhållande till priset.

Propositionen bedöms medföra en del administrativa kostnader av engångsnatur för de företag som säljer de nyttigheter som höjningarna gäller. Företagen måste uppdatera sina datasystem, bokföringssystem och prissystem så att de motsvarar de föreslagna mervärdesskattesatserna.⁶ Enligt en pilotstudie av mervärdesbeskattningens administrativa kostnader⁷ medför tillämpningen av flera skattesatser klart större administrativa kostnader för företagen än tillämpningen av endast en skattesats. Fastställandet av de produkter som ändringen gäller medför kostnader vad gäller intimhygienprodukter, eftersom dessa inte tidigare har avgränsats från den allmänna mervärdesskattesatsen. Om antalet skattesatser som ett företag tillämpar på sin försäljning och sina anskaffningar minskar i och med de föreslagna ändringarna, förväntas detta permanent minska företagets administrativa börda i anslutning till mervärdesbeskattningen. På basis av mervärdesskattedeclarationerna 2023 som gäller skatter som betalas på eget initiativ finns det 14 000 företag som tillämpar två nedsatta mervärdesskattesatser och som bedriver verksamhet som omfattas av tillämpningsområdet för ändringen av skattesatsen. Uppdateringen av priserna och fastställandet av intimhygienprodukter till den lägre skattesatsen beräknas medföra administrativa kostnader av engångsnatur på 2 100 000 euro. Sloandet av den andra nedsatta mervärdesskattesatsen uppskattas spara administrativa kostnader upprepade gånger på 300 000 euro per år⁸.

4.2.5 Konsekvenser för hushållen

De nyttigheter som är föremål för höjningen utgör i genomsnitt 4,3 procent av hushållens konsumtionsutgifter. Det beräknas, statistiskt räknat, att hushållen jämfört med nuläget kommer att betala 198 miljoner euro mer mervärdesskatt till följd av de föreslagna höjningarna av mervärdesskattesatsen, förutsatt att höjningarna av skatten överförs i sin helhet till konsumentpriserna.

Till de delar som de föreslagna höjningarna av mervärdesskatten överförs till priserna beräknas hushållens köpkraft minska. Den föreslagna sänkningen av mervärdesskattesatsen för

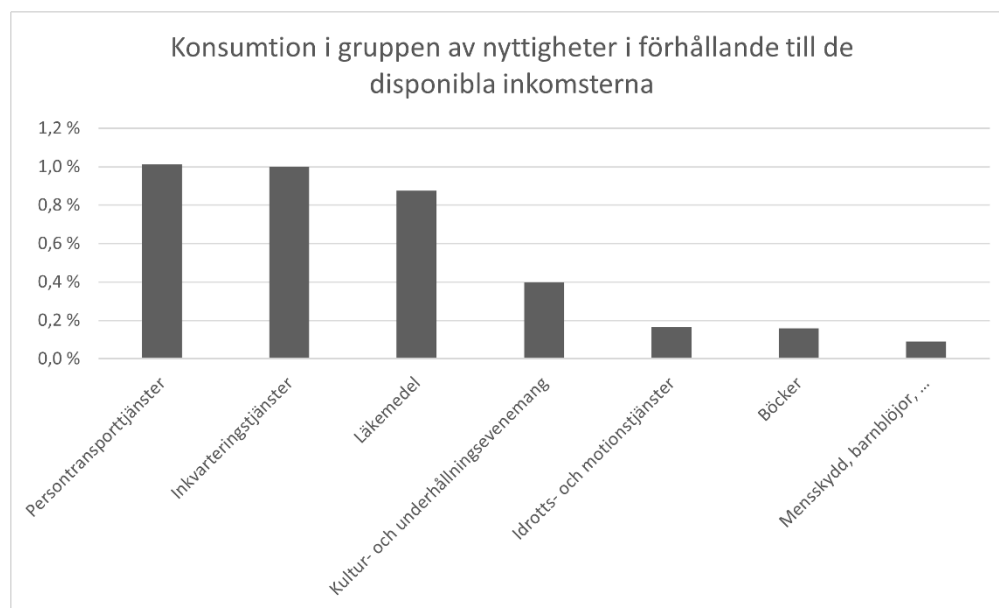
⁶ Arbets- och näringsministeriet Regleringsbördanräknaren (på finska), <https://tem.fi/sv/principen-en-in-en-ut>, det antas att engångskostnaden är 1 arbetstimme per skattskyldig.

⁷ Pilottiselvitys arvonlisäverolainsäädännön yrityksille aiheuttamista hallinnollisista kustannuksista. KTM Julkaisuja. 14/2007.

⁸ Arbets- och näringsministeriet Regleringsbördanräknaren (på finska), <https://tem.fi/sv/principen-en-in-en-ut>.

mensskydd, inkontinensskydd och barnblöjor förbättrar däremot hushållens köpkraft till de delar som sänkningen av mervärdesskatten överförs till priserna.

I figuren nedan presenteras hushållens genomsnittliga konsumtion i de grupper av nyttigheter som propositionen gäller. Konsumtionen står i proportion till de disponibla inkomsterna. Av figuren framgår att persontransporttjänster, inkvarteringstjänster och läkemedel konsumeras mest i förhållande till inkomsterna. Uppgifterna om den relativa konsumtionen av olika grupper av nyttigheter baserar sig på materialet i Statistikcentralens konsumtionsundersökning 2016.

Enligt Statistikcentralens konsumtionsundersökning använde 2022 pensionärshushållen 2,2 procent av sin konsumtion till läkemedel, vilket var mer än det dubbla jämfört med konsumtionsandelen i hushåll med en annan socioekonomisk ställning. Konsumtionen av läkemedel ökar med åldern och i synnerhet under pensionsåren. Hushåll med referenspersoner i åldern 17–24 använde 0,6 procent av sin konsumtion till läkemedel, medan motsvarande siffra var 1,3 procent för personer i åldern 55–64 och 3,2 procent för personer som hade fyllt 85.

Effekten av höjningen av initialsjälvrisker för läkemedel (projekt STM120:00/2023) har ovan beaktats i bedömningen av vilka konsekvenser den föreslagna ändringen av mervärdesskattesatserna har för statsbudgeten. Enligt en simulering baserad på läkemedelsköpen 2023 som gjordes av FPA kommer höjningen av initialsjälvrisker från 50 euro till 70 euro i kombination med höjningen av mervärdesskattesatsen för läkemedel att innebära att 202 000 personer mer omfattas av initialsjälvrisker jämfört med nuläget. Motsvarande siffra utan en höjning av mervärdesskattesatsen är 226 000 personer. Ändringarna ökar kostnaderna för personer som köper läkemedel som ersätts av sjukförsäkringen med 9,86 euro, medan motsvarande kostnadsökning utan höjningen av mervärdesskatten är 5,70 euro.

Enligt konsumtionsundersökningen satte barnfamiljer med två vårdnadshavare mer pengar än andra typer av hushåll på dambindor och tamponger och mångdubbelt mer pengar på barnblöjor och blöjdukar. I förhållande till antalet medlemmar i hushållet konsumerade

ensamförsörjarhushåll något mer dambindor och tamponger än barnfamiljer med två vårdnadshavare.

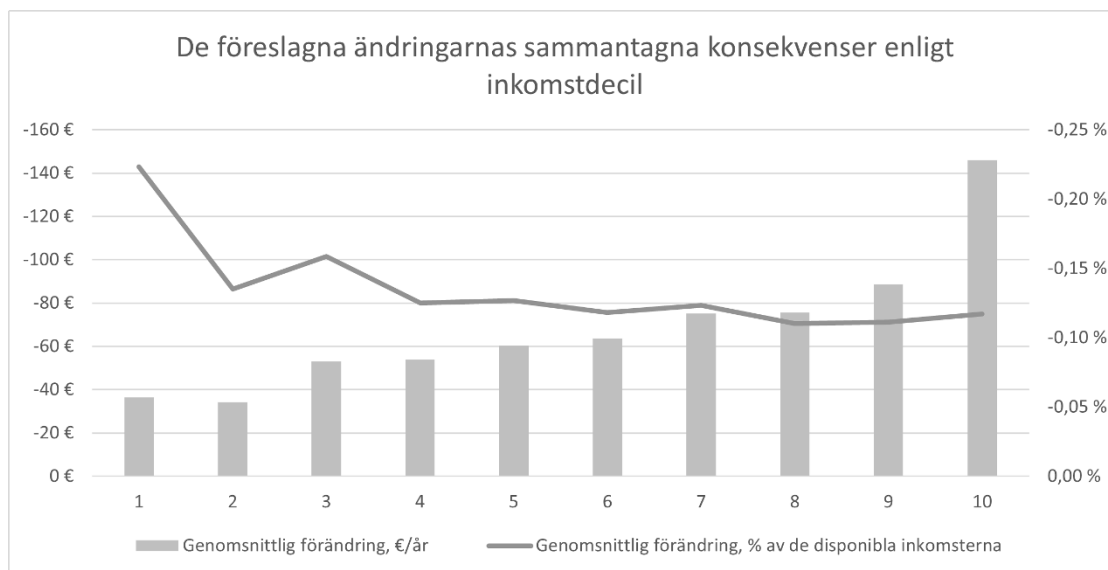
4.2.6 Konsekvenser för inkomstfördelningen

Höjningarna av skattesatserna för konsumtion inverkar på inkomstfördelningen på två sätt. Det första sättet är genom hushållens köpkraft, eftersom mer skatt betalas för samma konsumtion. Om det totala beloppet av hushållens konsumtion inklusive skatt ska förbli oförändrat, måste konsumtionen minska med ett belopp som motsvarar den höjda skatten. Det andra sättet är indexbundna sociala förmåner. Höjningarna av beskattningen av konsumtion höjer priserna och påskyndar en förändring i konsumentprisindexet. Nivån på vissa sociala förmåner är kopplad till förändringar i den allmänna prisnivån, vilket innebär att en skatthöjning höjer nivån på dessa förmåner och förmånstagarnas disponibla inkomster. Eftersom de sociala förmånerna är mer koncentrerade till hushåll med låga inkomster än hushåll med höga inkomster kan en höjning av de indexbundna sociala förmånerna lindra de konsekvenser för inkomstfördelningen som höjningen av skattesatserna har. Denna lindring av de negativa konsekvenserna för köpkraften sker dock i enlighet med tidtabellen för justeringen av förmånerna, det vill säga med cirka 1–2 års fördröjning.

De nyttigheter som de föreslagna ändringarna gäller konsumeras i genomsnitt till ett belopp av 4 procent i förhållande till hushållets disponibla inkomster. Dessa nyttigheters andel av hushållens hela konsumtion är störst i den lägsta inkomstdecilen och andelen sjunker i takt med att inkomsterna ökar. De som har höga inkomster konsumerar dock i euro mer av de nyttigheter som de föreslagna ändringarna gäller än de som har låga inkomster.

I figuren nedan åskådliggörs de föreslagna ändringarnas sammantagna konsekvenser för de disponibla inkomsterna enligt inkomstdecil, förutsatt att skatthöjningarna och skattesänkningarna överförs i sin helhet till priserna. Staplarna visar den genomsnittliga inverkan i euro på de disponibla inkomsterna och strecket visar den genomsnittliga inverkan i förhållande till de disponibla inkomsterna. De föreslagna ändringarnas inverkan i euro är störst i de högre inkomstdecilerna, men i förhållande till de disponibla inkomsterna mest betydande i de lägsta inkomstdecilerna. När det gäller den lägsta inkomstdecilen är de föreslagna ändringarnas inverkan i förhållande till de disponibla inkomsterna cirka 0,22 procent. I den högsta inkomstdecilen är inverkan i förhållande till de disponibla inkomsterna cirka 0,12 procent.

Sänkningen av skatten på intimhygienprodukter gagnar relativt sett mest hushållen med låga inkomster. I euro konsumeras dessa produkter mest av den mittersta inkomstdecilen i inkomstfördelningen.

Det förekommer dock skillnader enligt nyttighet i konsumtionen, eftersom hushåll med låga inkomster sätter relativt sett mindre pengar på böcker än hushåll med höga inkomster. År 2022 använde femtedelen med de lägsta inkomsterna i genomsnitt 0,1 procent av sin konsumtion för böcker, medan femtedelen med de högsta inkomsterna använde 0,2 procent av sin konsumtion för böcker. I genomsnitt sätter företagare mest pengar på böcker både i euro och i förhållande till hushållets totala konsumtion. Studerande sätter mest pengar på läroböcker. Kostnaderna för läroböcker fördelas jämnare mellan inkomstgrupperna i euro, vilket innebär att de som har lägre inkomster sätter relativt sett mer pengar på böcker. Böckers och läroböckers konsekvenser för inkomstfördelningen är små.

4.2.7 Höjning av den allmänna mervärdesskattesatsen och slopande av skattelättnaden vid den nedre gränsen för skattskyldighet

Höjningen av den allmänna mervärdesskattesatsen från 24 procent till 25,5 procent har trätt i kraft den 1 september 2024 (lag 462/2024). Den nu föreslagna höjningen av den nedsatta mervärdesskattesatsen gäller andra varor och tjänster än höjningen av den allmänna mervärdesskattesatsen. Enligt Skatteförvaltningens uppgifter om mervärdesskattedeclarationer som gäller skatter som betalas på eget initiativ deklarerar största delen av dem som deklarerar enligt mervärdesskattesatsen på 10 procent också försäljning enligt den allmänna mervärdesskattesatsen. År 2023 deklarerade cirka 53 000 skattskyldiga försäljning enligt mervärdesskattesatsen på 10 procent och av dem deklarerade cirka 45 000 försäljning också enligt den allmänna mervärdesskattesatsen. En del av företagen orsakas administrativa kostnader av engångsnatur två gånger när båda ändringarna i mervärdesskattesatsen införs. Skattehöjningarnas sammantagna effekt för företagen beror på branschen och på om man på marknaden i fråga kan överföra höjningen till konsumentpriserna.

Skattelättnaden vid den nedre gränsen för skattskyldighet slopas från och med den 1 januari 2025 (lag 448/2024). I regeringens proposition som gäller slopande av skattelättnaden vid den nedre gränsen (RP 50/2024 rd) har det bedömts att sloandet av skattelättnaden vid den nedre gränsen ökar skattebördan särskilt för arbeidskraftsintensiva företag som i huvudsak säljer till

konsumenter. Slopandet av skattelättnaden vid den nedre gränsen gäller i princip de företag, vars omsättning under räkenskapsperioden är högst 30 000 euro. Den nedre gränsen för skattskyldighet höjdes vid riksdagsbehandlingen från 15 000 euro till 20 000 euro. Finansutskottet ansåg med betoning på konkurrensneutraliteten mellan företagen att det är motiverat att lindra konsekvenserna av slopandet av skattelättnaden vid den nedre gränsen genom en måttlig höjning med beaktande av den ökning av skattebördan som höjningen av den allmänna skattesatsen medför (FiUB 9/2024 rd). Det bedöms att höjningen av de nedsatta mervärdesskattesatserna i princip stärker den ovan beskrivna ökningen av skattebördan. Ökningen av skattebördan lindras dock av att den nedre gränsen för skattskyldigheten höjs till 20 000 euro.

Med tanke på hushållens köpkraft och inkomstfördelningen är de sammanlagda effekterna av höjningarna av mervärdesskattesatserna additiva, det vill säga de räknas ihop. Det bedöms att köpkraften försvagas utifrån en hur stor del av höjningarna som överförs till priserna. Effekten i euro är störst i de högre inkomstdecilerna, men i förhållande till de disponibla inkomsterna är effekten störst i de lägsta inkomstdecilerna.

4.2.8 Totalekonomiska konsekvenser

De totalekonomiska sammantagna konsekvenserna av de föreslagna ändringarna har bedömts med hjälp av finansministeriets KOOMA-modell. Resultaten har presenterats som ändring från referensscenariot för samhällsekonomin 2025. Referensscenariot visar den makroekonomiska utvecklingen utan ändringar i skattesatserna.

Den privata konsumtionen beräknas minska med 0,1 procent jämfört med referensscenariot.

Till övriga delar bedöms propositionens totalekonomiska konsekvenser vara små.

4.2.9 Konsekvenser för sysselsättningen

Konsekvenserna för sysselsättningen till följd av de föreslagna ändringarna har bedömts med hjälp av finansministeriets KOOMA-modell. Sysselsättningen beräknas till följd av de föreslagna ändringarna minska med 0,02 procent 2025 jämfört med referensscenariot för samhällsekonomin. Antalet sysselsatta beräknas minska med cirka 400 personer och antalet arbetslösa uppskattas öka med cirka 300 personer.

Det har inte varit möjligt att med hjälp av de tillgängliga modellerna bedöma konsekvenserna för sysselsättningen enligt bransch.

4.2.10 Konsekvenser för skattestöden

De föreslagna skattehöjningarna minskar det skattestöd inom mervärdesbeskattningen som riktas till vissa branscher och grupper av nyttigheter. Till denna del förbättrar propositionen den samhällsekonomiska effektiviteten, eftersom riktandet av skattestöden är bristfälligt. Propositionen ger dock också upphov till ett nytt skattestöd inom mervärdesbeskattningen när mensskydd, inkontinensskydd och barnblöjor överförs från den allmänna mervärdesskattesatsen till den nedsatta mervärdesskattesatsen på 14 procent.

4.3 Konsekvenser för myndigheterna

Propositionen bedöms ha konsekvenser för Skatteförvaltningens anvisningar och kundkommunikation, när en del av nyttigheterna överförs från en mervärdesskattesats till en

annan. Mensskydd, inkontinensskydd och barnblöjor har inte tidigare differentierats som en egen grupp för beskattningen, och därför kan fastställandet och utredningen av gränsfall medföra små kostnader. De föreslagna ändringarna medför inga systemkostnader för Skatteförvaltningen. Konsekvenserna för Skatteförvaltningen bedöms vara små.

4.4 Miljökonsekvenser

Höjningen av mervärdesskatten på persontransporttjänster kan i princip minska efterfrågan på kollektivtrafik till följd av att priserna eventuellt stiger. Om efterfrågan tillgodoses genom privatbilism, har detta negativa konsekvenser för miljön.

Att skatten på inkvarterings- och persontransporttjänster höjs i Finland kan också i teorin göra turism till utlandet mer attraktiv till följd av att priserna eventuellt stiger, bland annat för att höjningen av skatten inte gäller internationell persontrafik. Detta kan till exempel beroende på vilken reseform som används vara skadligare för miljön än den inhemska turismen. Det finns ingen exakt uppskattning av omfattningen av denna eventuella indirekta inverkan, men den bedöms vara liten.

Propositionen bedöms inte ha några betydande konsekvenser för miljön.

4.5 Konsekvenser för jämlikheten och för jämställdheten mellan könen

Av de mervärdesskattskyldiga näringsidkare som genom en mervärdesskattedeclaration har deklarerat skatt på inhemsk försäljning enligt mervärdesskattesatsen på 10 procent var 2023 cirka 45 procent kvinnor och 55 procent män. Det är inte möjligt att granska könsfördelningen bland personer när det gäller mervärdesskattskyldiga i form av bolag. De föreslagna ändringarna bedöms således inte ha några betydande konsekvenser för jämställdheten mellan könen när det gäller på vilket sätt höjningarna riktar sig till mervärdesskattskyldiga av olika kön.

Enligt Transport- och kommunikationsverkets undersökning av persontrafiken 2021 var kollektivtrafikens andel av alla resor som gjordes något större bland kvinnor än bland män. Av de resor som gjordes av kvinnor var kollektivtrafikens andel 7 procent, medan motsvarande andel för män var 5 procent. I fråga om konsumtionen av persontransporttjänster bedöms propositionen inte medföra någon i betydande grad avvikande ändring i skattebelastningen mellan könen.

Till den del skattesänkningen överförs till konsumentpriserna bedöms sänkningen av mervärdesskattesatsen för mensskydd och barnblöjor vara till större nytta för dem som till sitt juridiska kön är kvinnor och för kvinnoledda ensamförsörjarhushåll, eftersom kvinnor köper fler mensskydd och eftersom en större del av barnen i blöjalåldern bor hos ensamstående mammor än hos ensamstående pappor. Av barnen under tre år bodde 2023 enligt Statistikcentralen 15 548 i en familjetyp bestående av mamma och barn och 623 i en familjetyp bestående av pappa och barn.

Det finns inte till alla delar heltäckande information om exakt hur konsumtionen av de grupper av nyttigheter som propositionen gäller fördelar sig mellan könen.

4.6 Konsekvenser för välbefinnande och hälsa

Till de delar som höjningarna av mervärdesskatten överförs till priserna på så sätt att höjningarna betalas av slutkonsumenten, kan de föreslagna ändringarna minska till exempel efterfrågan på idrotts- och motionstjänster. Detta kan delvis ha skadliga indirekta konsekvenser

för hälsan till de delar som konsumenten inte börjar konsumera icke-kommersiella idrotts- och motionstjänster eller själv producerar sina idrotts- och motionstjänster.

Det bedöms att höjningen av mervärdesskatten på läkemedel överförs i sin helhet till priserna på receptbelagda läkemedel. Om ett läkemedel inte omfattas av Folkpensionsanstaltens läkemedelsersättning, minskar höjningen av mervärdesskatten på läkemedel konsumenternas köpkraft. Om en konsument genom att till exempel anpassa annan konsumtion inte kan köpa den mängd läkemedel som konsumenten behöver till det högre priset, kan propositionen i princip ha delvis skadliga indirekta konsekvenser för hälsan. Folkpensionsanstalten ersätter dock när initialsjälvriskens överskrids kostnaderna för läkemedel som skrivits ut på recept, och till dessa delar bär konsumenten inte kostnaden för en höjning av läkemedelspriserna.

Läkemedel är för många nödvändiga nyttigheter och konsumtionen av dem kan inte minskas trots att priserna har stigit. Enligt Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdets undersökning Läkemedelsbarometern 2023 har de flesta finländare minst en långtidssjukdom. Av dem som använder långtidsmedicinering ansåg 66 procent att deras medicinering är mycket nödvändig och 25 procent att den är ganska nödvändig. Enligt forskningsdata som gäller Finland och de övriga nordiska länderna konsumeras läkemedel mer när det pris som betalas vid konsumtionstidpunkten är lägre, och självriskerna inverkar på de genomsnittliga kostnaderna.⁹ En del av undersökningarna observerar att låginkomsttagare reagerar mer på höjningen av priserna, men en del inte.

Propositionen bedöms inte ha några betydande konsekvenser för välbefinnande och hälsa. Förändringar i hälsonivån påverkas av många faktorer, och det är inte möjligt att exakt bedöma i vilken mån de indirekta konsekvenser som beskrivs i propositionen orsakar eventuella förändringar i hälsan. De bedöms dock ha endast en liten inverkan.

5 Remissvar

Utlåtande om utkastet till proposition lämnades av 53 remissinstanser. Utlåtande lämnades av kommunikationsministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, arbets- och näringsministeriet, Skatteförvaltningen, Ålands landskapsregering, Åbo stad, Finlands Kommunförbund rf, Finlands näringsliv rf, Finlands svenska författareförening rf, Företagarna på Åland rf, Samkommunen Helsingforsregionens trafik, Hippolis - Hevosalan Osaamiskeskus ry, Finsk Handel rf, Centralhandelskammaren, Bokhandelsförbundet rf, Kopioisto r.y., Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry, Linja-autoliitto ry, LiveFIN ry, Luovan työn tekijät ja yrittäjät - Luovat ry, Lääketeollisuus ry, Turism- och Restaurangförbundet rf, Medieförbundet rf, Mikro- och ensamföretagare rf, Sanasto rf, Sanoma Abp, SF-Caravan ry, Suomen Ohjelmatoimistot ja Agentit - Finnish Entertainment Agency Association ry, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Suomen Filmikamari - Finlands Filmkammare ry, Finlands Hippos rf, Suomen Kirjailijaliitto r.y., Suomen Kunto- ja Terveysliikuntakeskusten yhdistys SKY ry, Finlands Förlagsförening r.f., Resebranchens förbund i Finland rf, Finlands Olympiska Kommité rf, Suomen Paikallisliikenneliitto - Finlands Lokaltrafikförbund r.y., Finlands Ryttaförbund rf, Suomen Taiteilijaseura - Konstnärsgillet i Finland ry, Suomen Taksiliitto r.y., Centralförbundet för Finlands Teaterorganisationer r.f., Suomen Teatterit - Finlands Teatrar ry, Suomen tietokirjailijat ry, Finlands Revisorer rf, Suomen Veroasiantuntijat ry, Företagarna i Finland rf, Säveltäjain Tekijänoikeustoimisto Teosto ry, Centret för konstfrämjande, Tapahtumateollisuus

⁹ Institutet för hälsa och välfärd – Rapport 2/2024, Asiakasmaksujen ja lääkkeiden omavastuiden vaikutukset terveydenhuollon käyttöön (på finska).

ry, Skattebetalarnas Centralförbund rf samt VR-Group Abp. Rundradion Ab:s utlåtande har inte behandlats i sammandraget av utlåtandena i denna proposition.

När det gäller höjningen av skattesatsen hade man förståelse för propositionens statsfinansiella mål i synnerhet i sådana utlåtanden som representerade en större del av näringslivet än endast en viss bransch, och en höjning av mervärdesskattesatsen ansågs vara det bästa och effektivaste sättet för staten att öka skatteinkomsterna. I de flesta utlåtanden uttrycktes det dock oro över propositionens eventuella negativa konsekvenser antingen för den ekonomiska utvecklingen generellt sett eller för utvecklingen inom en viss bransch. I en del av dessa utlåtanden föreslogs det preciseringar i konsekvensbedömningen. I flera utlåtanden förhöll man sig dessutom negativt till propositionen och föreslog att höjningen av skattesatsen ska slopas för en viss bransch eller nytthet. I vissa utlåtanden lyftes möjligheten till en lindrigare höjning fram.

Den föreslagna höjningen av den nedsatta mervärdesskattesatsen utgör en del av de skattepolitiska åtgärderna i regeringsprogrammet. Höjningen beräknas statistiskt räknat öka statens mervärdesskatteintäkter på årsnivå med cirka 305 miljoner euro enligt 2025 års nivå. Av dessa orsaker har det inte gjorts några ändringar i nivån på höjningen av skattesatsen eller i vilka nyttheter höjningen gäller.

I en del utlåtanden lyftes behovet av att se över begreppet elektroniska böcker fram. Dessutom föreslogs det att mediekonst och installationer ska omfattas av den nedsatta skattesatsen. Också behovet av att alla tjänster som hänför sig till idrott och motion omfattas av samma skattesats lyftes fram. Avsikten med denna proposition är inte att ändra begreppen vad gäller böcker och idrotts- och motionstjänster, och det är inte ändamålsenligt att på nytt se över tillämpningsområdet för de nedsatta skattesatserna. Propositionen har således inte ändrats till denna del.

När det gäller höjningen av skattesatsen för persontrafiken ansåg flera remissinstanser att det är viktigt att förslaget ställs i relation till totalreformen av finansieringen och beskattningen av trafiken enligt regeringsprogrammet. Den ändring som föreslås i propositionen kommer att beaktas i totalreformen, och därför behöver propositionen inte ändras till denna del.

I vissa utlåtanden understöddes en sänkning av skattesatsen för hygienprodukter. Det ifrågasattes dock om det är ett ändamålsenligt sätt att till exempel förbättra jämställdheten. Propositionen har inte ändrats till följd av utlåtandena.

Propositionens konsekvensbedömningar har kompletterats i fråga om sloandet av skattelättnaden vid den nedre gränsen för skattskyldighet och höjningen av den allmänna skattesatsen samt den sammantagna effekten av denna proposition. Dessutom har regeringen för avsikt att lämna en separat proposition om höjning av skattesatsen för sötsaker. I den propositionen kommer konsekvenserna av de ändringar som föreslås i den att bedömas. Det ansågs således inte behövt att komplettera motiveringen till denna proposition till denna del.

Dessutom har propositionens konsekvensbedömningar kompletterats till följd av utlåtandena i fråga om de konsekvenser för inkomstfördelningen som den ändring som gäller böcker har, de konsekvenser för konkurrensen och skatteintäkterna som den ändring som gäller inkvarteringstjänster och persontrafiken har samt de konsekvenser för hushållen och inkomstfördelningen som den ändring som gäller hygienprodukter har.

Utlåtandet från rådet för bedömning av lagstiftningen har beaktats i så stor utsträckning som möjligt genom att de preciseringar som föreslås i utlåtandet har gjorts i propositionen. Centrala preciseringar är preciseringen av konsekvenserna av höjningen av skatten på läkemedel samt

bedömningen av de sammantagna effekterna av denna proposition och höjningen av initialsjälvrisk i systemet för läkemedelsersättning. Dessutom har bland annat propositionens målsättningar och grunder, praxis i EU:s medlemsstater samt bedömningen av den administrativa bördan och konsekvenserna för företagens lönsamhet preciserats.

6 Specialmotivering

6.1 Mervärdesskattelagen

85 §. I paragrafen föreskrivs det om de nyttigheter på vilka den nedsatta skattesatsen på 14 procent tillämpas.

Till den förteckning som finns i 1 mom. fogas nya 4–12 punkter, i vilka ingår de nyttigheter som överförs till tillämpningsområdet för skattesatsen på 14 procent. De nämnda punkterna är till sitt innehåll och sin ordalydelse, med undantag för de nya 6, 8 och 9 punkterna, desamma som motsvarande 1–4, 6, 7 och 9–11 punkter som ska strykas och som finns i 85 a §. Punkternas ordningsföljd ändras dock tekniskt bland annat så att punkterna som gäller idrott och kultur kommer efter varandra.

Mensskydd, inkontinensskydd och barnblöjor tas in i 6 punkten, som i nuläget innehåller läkemedel och andra motsvarande produkter. Som mensskydd betraktas alla produkter som normalt används för detta ändamål, såsom sanitetsbindor, trosskydd, tamponger och menskoppar. Inkontinensskydd är skydd som går att fästa och som används som skydd mot urinläckage samt andra liknande produkter, såsom inkontinensbyxor och uppsamlade inkontinensskydd. Barnblöjor är både tyg- och engångsblöjor. Skydd som hör till hygienprodukter och som normalt används för andra ändamål, såsom gasbinda för sårvård, ska inte omfattas av tillämpningsområdet för den nedsatta skattesatsen.

I paragrafens 1 mom. 7 punkt föreskrivs det om att en skattesats på 14 procent som ska tillämpas på böcker, vilket innebär att skattesatsen för böcker differentieras från skattesatsen för tidningar och tidskrifter. Avsikten är inte att definitionerna av dessa nyttigheter ska ändras genom denna proposition.

Den föreslagna nedsatta skattesatsen på 14 procent ska i fråga om de evenemang som avses i 1 mom. 8 och 9 punkten tillämpas också på tillgång till direktströmning av dessa evenemang, såsom förtydligats i lag 320/2024. Ordalydelsen i dessa punkter motsvarar också i övrigt den ordalydelse som fastställts i lag 320/2024.

I paragrafens 2 mom. 4 punkt föreslås ett omnämnande som motsvarar den gällande 85 § 2 mom. 4 punkten av att den sänkta skattesats som tillämpas på livsmedel inte gäller gifter.

I paragrafens nya 3 mom. finns en bestämmelse som motsvarar det gällande 85 a § 3 mom.

I paragrafens nya 4 mom. finns en bestämmelse som motsvarar det gällande 85 a § 2 mom. Det nya momentets ordalydelse förenhetligas med 85 § 9 punkten i lagförslaget så att termen ”tillträde” används i stället för termen ”inträdesavgift”.

Paragrafens nya 5 mom. innehåller en bestämmelse enligt vilken den med stöd av 1 mom. 11 punkten nedsatta skattesatsen inte tillämpas på överlåtelse av sådana konstverk på vilka tillämpas det förfarande som avses i 79 a §. Bestämmelsen motsvarar 85 a § 4 mom. i lag 320/2024.

85 a §. I paragrafens 1 mom. 1 punkt föreskrivs det på motsvarande sätt som i den gällande paragrafens 1 mom. 8 punkt om den nedsatta skattesats på 10 procent som tillämpas på tidningar och tidskrifter. Definitionen av tidningar och tidskrifter är densamma som i nuläget, det vill säga den omfattar tidningar och tidskrifter som tillhandahålls både på fysiska bärare och på elektronisk väg. Den nedsatta skattesatsen ska liksom i nuläget tillämpas på försäljning, gemenskapsinterna förvärv, överföring från upplagringsförfarande och import av dessa tidningar och tidskrifter.

Paragrafens 1 mom. 2 punkt ska innehålla motsvarande bestämmelse som i den gällande paragrafens 1 mom. 5 punkt om att en skattesats på 10 procent ska tillämpas på det belopp som Rundradion Ab får ur statens televisions- och radiofond och den ersättning som Ålands Radio och TV Ab får av landskapet Ålands inkomster av medieavgifter.

I paragrafens 2 mom. finns en bestämmelse som motsvarar 3 mom. i den gällande paragrafen och hänvisningen i bestämmelsen ses över till följd av ändringen av 85 a §.

140 §. Hänvisningen i paragrafens 3 mom. ses över till följd av ändringarna av 85 och 85 a §.

6.2 Lagen om undantag för landskapet Åland i fråga om mervärdesskatte- och accislagstiftningen

18 b §. I paragrafen föreskrivs det om den skattesats som ska tillämpas på import av sådana samlarföremål och antikviteter som avses i 79 d och 79 e § i mervärdesskattelagen när varan förs in till landskapet Åland från en annan del av landet eller från någon annan medlemsstat, eller när varan förs in från landskapet Åland till en annan del av landet. Den skattesats som tillämpas på import är i nuläget 10 procent.

Det föreslås att paragrafens 1 mom. ändras så att den skatt som ska betalas för import är 14 procent av skattegrunden.

22 a §. Hänvisningen i paragrafens 1 mom. ses över till följd av ändringen av 85 a § i mervärdesskattelagen.

7 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2025.

Lagen ska tillämpas när skyldigheten att betala skatt uppkommer den dag då lagen träder i kraft eller därefter. På förskottsbetalningar som influtit före lagens ikraftträdande tillämpas den lagstiftning som gällde vid ikraftträdandet. Detta motsvarar tidigare praxis vid ändringar av skattesatser.

8 Förhållande till andra propositioner

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2025 och avses bli behandlad i samband med den.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av mervärdesskattelagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i mervärdesskattelagen (1501/1993) 85 § 1 mom. 3 punkten och 2 mom. 4 punkten, 85 a § och 140 § 3 mom.,
sådana de lyder, 85 § 1 mom. 3 punkten och 2 mom. 4 punkten i lag 1780/2009, 85 a § i lagarna 345/2019, 623/2021 och 320/2024 samt 140 § 3 mom. i lag 1202/2011, och
fogas till 85 § 1 mom., sådant det lyder i lagarna 1780/2009 och 706/2012, nya 4–12 punkter samt till 85 §, sådan den lyder i lagarna 1780/2009 och 706/2012, nya 3–5 mom. som följer:

85 §

För försäljning av följande tjänster samt för försäljning, gemenskapsinterna förvärv, överföring från upplagringsförfarande och import av följande varor ska i skatt betalas 14 procent av skattegrunden:

3) fodermedel och foderblandningar samt råvaror och tillsatsämnen som är avsedda för tillverkningen av sådana, industriavfall att användas som djurfoder samt foderfisk (*fodermedel*),

4) persontransporter,

5) överlåtelse av nyttjanderätt till inkvarteringslokaler och besökshamnar,

6) läkemedel som avses i läkemedelslagen (395/1987), sådana preparat enligt 22 och 22 a § i läkemedelslagen som enligt villkoret för sådan registrering som avses i de nämnda paragraferna får säljas endast genom apoteksrörelse, kliniska näringspreparat och produkter som motsvarar sådana preparat samt salvbaser, om de berättigar till ersättning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004) samt mensskydd, inkontinensskydd och barnblöjor,

7) böcker som tillhandahålls på fysiska bärare eller på elektronisk väg,

8) tillträde till idrottsevenemang eller tillgång till direktströmning av dessa evenemang, eller utnyttjande av idrottsanläggningar och tillhandahållande av lektioner inom idrott eller fysisk träning eller utnyttjande eller tillhandahållande av lektionerna via direktströmning,

9) tillträde till föreställningar, teatrar, cirkusar, mässor, nöjesparker, konserter, museer, djurparker, biografer, utställningar eller liknande kulturella evenemang eller anläggningar, eller tillgång till direktströmning av nämnda evenemang eller besök,

10) honorar eller ersättning som avses i 45 § 1 mom. 1 och 2 punkten för försäljning av framträdanden av utövande konstnärer eller andra offentligt uppträdande eller idrottsmän, om den som bedriver rörelse har ansökt om att bli skattskyldig för denna verksamhet,

11) sådana konstverk som avses i 79 c §, i fråga om annan verksamhet än import dock endast om säljaren är upphovsmannen eller hans eller hennes rättsinnehavare eller, tillfälligt, en annan näringsidkare än en sådan skattskyldig återförsäljare som avses i 79 a § 3 mom.,

12) den ersättning enligt 45 § 1 mom. 3–5 punkten som hänför sig till upphovsrätten och som en organisation som företräder innehavarna av upphovsrätten får.

Den med stöd av 1 mom. 1 punkten sänkta skattesatsen tillämpas inte på

4) gifter.

Som böcker som avses i 1 mom. 7 punkten betraktas inte

1) publikationer som huvudsakligen innehåller reklam, eller

2) publikationer som huvudsakligen består av videoinnehåll eller hörbar musik.

Som i 1 mom. 9 punkten avsett tillträde betraktas också tillträde till anläggningar i nöjesparker och andra motsvarande anläggningar.

Den med stöd av 1 mom. 11 punkten nedsatta skattesatsen tillämpas inte på överlåtelse av sådana konstverk på vilka tillämpas det förfarande som avses i 79 a §.

85 a §

För försäljning av följande tjänster samt för försäljning, gemenskapsinterna förvärv, överföring från upplagringsförfarande och import av följande varor ska i skatt betalas 10 procent av skattegrunden:

- 1) tidningar och tidskrifter som tillhandahålls på fysiska bärare eller på elektronisk väg,
- 2) det belopp som Rundradion Ab får ur statens televisions- och radiofond och den ersättning som Ålands Radio och TV Ab får av landskapet Ålands inkomster av medieavgifter.

Som publikationer som avses i 1 mom. 1 punkten betraktas inte

- 1) publikationer som huvudsakligen innehåller reklam, eller
- 2) publikationer som huvudsakligen består av videoinnehåll eller hörbar musik.

140 §

Om en skattskyldig återförsäljare tillämpar lagens allmänna bestämmelser på försäljning av konstverk, samlarföremål eller antikviteter som återförsäljaren själv importerar, eller på försäljning av sådana konstverk som återförsäljaren köpt och vid vars försäljning eller gemenskapsinterna förvärv nedsatt skattesats tillämpats med stöd av 85 § 1 mom. 11 punkten, avdras den i förvärvet ingående skatten för den kalendermånad till vilken skatten på försäljningen hänförs.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Denna lag tillämpas när skyldighet att betala skatt uppkommer den dag då lagen träder i kraft eller därefter, om inte något annat föreskrivs i 3 mom.

Lagen tillämpas på sådana gemenskapsinterna varuförvärv som enligt 138 b § i den lag som ändras genom denna lag hänförs till kalendermånader som infaller efter lagens ikraftträdande.

2.

Lag

om ändring av 18 b och 22 a § i lagen om undantag för landskapet Åland i fråga om mervärdesskatte- och accislagstiftningen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om undantag för landskapet Åland i fråga om mervärdesskatte- och accislagstiftningen (1266/1996) 18 b § 1 mom. och 22 a § 1 mom.,
sådana de lyder, 18 b § 1 mom. i lagarna 1113/1999 och 707/2012 samt 22 a § 1 mom. i lag 202/2022, som följer:

18 b §

För import av sådana samlarföremål och antikviteter som avses i 79 d och 79 e § i mervärdesskattelagen ska i skatt betalas 14 procent av skattegrunden när

- 1) varan förs in till landskapet Åland från en annan del av landet eller från någon annan medlemsstat, eller när
 - 2) varan förs in från landskapet Åland till en annan del av landet.
-

22 a §

En tidnings- eller tidskriftsmottagare som är skattskyldig för införseln av en tidning eller tidskrift kan lämna en deklaration till Tullen i enlighet med denna paragraf, om det är fråga om införsel från gemenskapens territorium till landskapet Åland eller från landskapet Åland till det övriga Finland av i 85 a § 1 mom. 1 punkten i mervärdesskattelagen avsedda tidningar och tidskrifter som tillhandahålls på fysiska bärare och om tidningarna eller tidskrifterna har anskaffats och levererats som distansförsäljning. Skatt som ska betalas för införsel som deklarerats i enlighet med denna paragraf ska utifrån det beskattningsbeslut av Tullen som följer av deklarationen betalas i enlighet med 64 § i tullagen (304/2016).

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

Helsingfors den 26 september 2024

Statsminister

Petteri Orpo

Finansminister Riikka Purra

1.

Lag

om ändring av mervärdesskattelagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i mervärdesskattelagen (1501/1993) 85 § 1 mom. 3 punkten och 2 mom. 4 punkten, 85 a § och 140 § 3 mom.,
sådana de lyder, 85 § 1 mom. 3 punkten och 2 mom. 4 punkten i lag 1780/2009, 85 a § i lagarna 345/2019, 623/2021 och 320/2024 samt 140 § 3 mom. i lag 1202/2011, och
fogas till 85 § 1 mom., sådant det lyder i lagarna 1780/2009 och 706/2012, nya 4–12 punkter samt till 85 §, sådan den lyder i lagarna 1780/2009 och 706/2012, nya 3–5 mom. som följer:

Gällande lydelse

85 §

För försäljning av följande tjänster samt för försäljning, gemenskapsinterna förvärv, överföring från upplagringsförfarande och import av följande varor ska i skatt betalas 14 procent av skattegrunden:

3) fodermedel och foderblandningar samt råvaror och tillsatsämnen som är avsedda för tillverkningen av sådana, industriavfall att användas som djurfoder samt foderfisk (*fodermedel*).

Föreslagen lydelse

85 §

För försäljning av följande tjänster samt för försäljning, gemenskapsinterna förvärv, överföring från upplagringsförfarande och import av följande varor ska i skatt betalas 14 procent av skattegrunden:

3) fodermedel och foderblandningar samt råvaror och tillsatsämnen som är avsedda för tillverkningen av sådana, industriavfall att användas som djurfoder samt foderfisk (*fodermedel*),

4) *persontransporter,*

5) *överlåtelse av nyttjanderätt till inkvarteringslokaler och besökshamnar,*

6) *läkemedel som avses i läkemedelslagen (395/1987), sådana preparat enligt 22 och 22 a § i läkemedelslagen som enligt villkoret för sådan registrering som avses i de nämnda paragraferna får säljas endast genom apoteksrorelse, kliniska näringspreparat och produkter som motsvarar sådana preparat samt salvbaser, om de berättigar till ersättning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004) samt* *mensskydd, inkontinensskydd och barnblöjor,*

7) *böcker som tillhandahålls på fysiska bärare eller på elektronisk väg,*

8) *tillträde till idrottsevenemang eller tillgång till direktströmning av dessa evenemang, eller utnyttjande av*

Gällande lydelse

Den med stöd av 1 mom. 1 punkten sänkta skattesatsen tillämpas inte på

4) varor och gifter som avses i 85 a § 1 mom. 6 punkten.

Föreslagen lydelse

idrottsanläggningar och tillhandahållande av lektioner inom idrott eller fysisk träning eller utnyttjande eller tillhandahållande av lektionerna via direktströmning,

9) tillträde till föreställningar, teatrar, cirkusar, mässor, nöjesparker, konserter, museer, djurparker, biografier, utställningar eller liknande kulturella evenemang eller anläggningar, eller tillgång till direktströmning av nämnda evenemang eller besök,

10) honorar eller ersättning som avses i 45 § 1 mom. 1 och 2 punkten för försäljning av framträdanden av utövande konstnärer eller andra offentligt uppträdande eller idrottsmän, om den som bedriver rörelse har ansökt om att bli skattskyldig för denna verksamhet,

11) sådana konstverk som avses i 79 c §, i fråga om annan verksamhet än import dock endast om säljaren är upphovsmannen eller hans eller hennes rättsinnehavare eller, tillfälligt, en annan näringsidkare än en sådan skattskyldig återförsäljare som avses i 79 a § 3 mom.,

12) den ersättning enligt 45 § 1 mom. 3–5 punkten som hänför sig till upphovsrätten och som en organisation som företräder innehavarna av upphovsrätten får.

Den med stöd av 1 mom. 1 punkten sänkta skattesatsen tillämpas inte på

4) gifter.

Som böcker som avses i 1 mom. 7 punkten betraktas inte

1) publikationer som huvudsakligen innehåller reklam, eller

2) publikationer som huvudsakligen består av videoinnehåll eller hörbar musik.

Som i 1 mom. 9 punkten avsett tillträde betraktas också tillträde till anläggningar i nöjesparker och andra motsvarande anläggningar.

Den med stöd av 1 mom. 11 punkten nedsätta skattesatsen tillämpas inte på överlåtelse av sådana konstverk på vilka tillämpas det förfarande som avses i 79 a §.

Gällande lydelse

85 a §

För försäljning av följande tjänster samt för försäljning, gemenskapsinterna förvärv, överföring från upplagringsförfarande och import av följande varor ska i skatt betalas 10 procent av skattegrunden:

1) persontransporter,
2) överlåtelse av nyttjanderätt till inkvarteringslokaler och besökshamnar,

3) tillträde till idrottsevenemang eller tillgång till direktströmning av dessa evenemang eller både och, utnyttjande av idrottsanläggningar och tillhandahållande av lektioner inom idrott eller fysisk träning, inklusive när lektionerna direktströmmas,

4) tillträde till föreställningar, teatrar, cirkusar, marknader, nöjesparker, konserter, museer, djurparker, biografier, utställningar och liknande kulturella evenemang och anläggningar eller tillgång till direktströmning av dessa evenemang eller besök eller både och,

5) det belopp som Rundradion Ab får ur statens televisions- och radiofond och den ersättning som Ålands Radio och TV Ab får av landskapet Ålands inkomster av medieavgifter,

6) läkemedel som avses i läkemedelslagen (395/1987), sådana preparat enligt 22 och 22 a § i läkemedelslagen som enligt villkoret för sådan registrering som avses i de nämnda paragraferna får säljas endast genom apoteksrörelse, samt kliniska näringspreparat och produkter som motsvarar sådana preparat samt salvbaser om de berättigar till ersättning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004),

7) böcker som tillhandahålls på fysiska bärare eller på elektronisk väg,

8) tidningar och tidskrifter som tillhandahålls på fysiska bärare eller på elektronisk väg,

9) sådana konstverk som avses i 79 c §, i fråga om annan verksamhet än import dock endast när säljaren är upphovsmannen eller hans eller hennes rättsinnehavare eller,

Föreslagen lydelse

85 a §

För försäljning av följande tjänster samt för försäljning, gemenskapsinterna förvärv, överföring från upplagringsförfarande och import av följande varor ska i skatt betalas 10 procent av skattegrunden:

1) *tidningar och tidskrifter som tillhandahålls på fysiska bärare eller på elektronisk väg,*

2) *det belopp som Rundradion Ab får ur statens televisions- och radiofond och den ersättning som Ålands Radio och TV Ab får av landskapet Ålands inkomster av medieavgifter.*

Gällande lydelse

tillfälligt, en annan näringsidkare än en sådan skattskyldig återförsäljare som avses i 79 a § 3 mom.,

10) den ersättning enligt 45 § 1 mom. 3–5 punkten som hänför sig till upphovsrätten och som en organisation som företräder innehavarna av upphovsrätten får,

11) honorar eller ersättning som avses i 45 § 1 mom. 1 och 2 punkten för försäljning av framträdanden av utövande konstnärer eller andra offentligt uppträdande eller idrottsmän, när den som bedriver rörelse har ansökt om att bli skattskyldig för denna verksamhet,

Som i 1 mom. 4 punkten avsedda inträdesavgifter betraktas också avgifter av inträdesavgiftskaraktär som tas ut för användning av anläggningar i nöjesparker och andra motsvarande anläggningar.

Som publikationer som avses i 1 mom. 7 och 8 punkten betraktas inte

1) publikationer som huvudsakligen innehåller reklam, eller

2) publikationer som huvudsakligen består av videoinnehåll eller hörbar musik.

Den med stöd av 1 mom. 9 punkten nedsatta skattesatsen tillämpas inte på överlåtelse av sådana konstverk på vilka tillämpas det förfarande som avses i 79 a §.

140 §

Om en skattskyldig återförsäljare tillämpar lagens allmänna bestämmelser på försäljning av konstverk, samlarföremål eller antikviteter som han själv importerar, eller på försäljning av sådana konstverk som han köpt och vid vars försäljning eller gemenskapsinterna förvärv nedsatt skattesats tillämpats med stöd av 85 a § 1 mom. 9 punkten, avdras den i förvärvet ingående skatten för den kalendermånad till vilken skatten på försäljningen hänförs.

Föreslagen lydelse

Som publikationer som avses i 1 mom. 1 punkten betraktas inte

1) publikationer som huvudsakligen innehåller reklam, eller

2) publikationer som huvudsakligen består av videoinnehåll eller hörbar musik.

140 §

Om en skattskyldig återförsäljare tillämpar lagens allmänna bestämmelser på försäljning av konstverk, samlarföremål eller antikviteter som återförsäljaren själv importerar, eller på försäljning av sådana konstverk som återförsäljaren köpt och vid vars försäljning eller gemenskapsinterna förvärv nedsatt skattesats tillämpats med stöd av 85 § 1 mom. 11 punkten, avdras den i förvärvet ingående skatten för den kalendermånad till vilken skatten på försäljningen hänförs.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Denna lag tillämpas när skyldighet att betala skatt uppkommer den dag då lagen träder i kraft eller därefter, om inte något annat föreskrivs i 3 mom.

Lagen tillämpas på sådana gemenskapsinterna varuförvärv som enligt

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

*138 b § i den lag som ändras genom denna lag
hänförs till kalendermånader som infaller
efter lagens ikraftträdande.*

2.

Lag

om ändring av 18 b och 22 a § i lagen om undantag för landskapet Åland i fråga om mervärdesskatte- och accislagstiftningen

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i lagen om undantag för landskapet Åland i fråga om mervärdesskatte- och accislagstiftningen (1266/1996) 18 b § 1 mom. och 22 a § 1 mom., sådana de lyder, 18 b § 1 mom. i lagarna 1113/1999 och 707/2012 samt 22 a § 1 mom. i lag 202/2022, som följer:

Gällande lydelse

18 b §

För import av sådana samlarföremål och antikviteter som avses i 79 d och 79 e § i mervärdesskattelagen ska i skatt betalas 10 procent av skattegrunden när

1) varan förs in till landskapet Åland från en annan del av landet eller från någon annan medlemsstat, eller när

2) varan förs in från landskapet Åland till en annan del av landet.

22 a §

En tidnings- eller tidskriftsmottagare som är skattskyldig för införseln av en tidning eller tidskrift kan lämna en deklaration till Tullen i enlighet med denna paragraf, om det är fråga om införsel från gemenskapens territorium till landskapet Åland eller från landskapet Åland till det övriga Finland av i 85 a § 1 mom. 8 punkten i mervärdesskattelagen avsedda tidningar och tidskrifter som tillhandahålls på fysiska bärare och om tidningarna eller tidskrifterna har anskaffats och levererats som distansförsäljning. Skatt som ska betalas för införsel som deklarerats i enlighet med denna paragraf ska utifrån det beskattningsbeslut av Tullen som följer av deklarationen betalas i enlighet med 64 § i tullagen (304/2016).

Föreslagen lydelse

18 b §

För import av sådana samlarföremål och antikviteter som avses i 79 d och 79 e § i mervärdesskattelagen ska i skatt betalas 14 procent av skattegrunden när

1) varan förs in till landskapet Åland från en annan del av landet eller från någon annan medlemsstat, eller när

2) varan förs in från landskapet Åland till en annan del av landet.

22 a §

En tidnings- eller tidskriftsmottagare som är skattskyldig för införseln av en tidning eller tidskrift kan lämna en deklaration till Tullen i enlighet med denna paragraf, om det är fråga om införsel från gemenskapens territorium till landskapet Åland eller från landskapet Åland till det övriga Finland av i 85 a § 1 mom. 1 punkten i mervärdesskattelagen avsedda tidningar och tidskrifter som tillhandahålls på fysiska bärare och om tidningarna eller tidskrifterna har anskaffats och levererats som distansförsäljning. Skatt som ska betalas för införsel som deklarerats i enlighet med denna paragraf ska utifrån det beskattningsbeslut av Tullen som följer av deklarationen betalas i enlighet med 64 § i tullagen (304/2016).

Denna lag träder i kraft den 20 .